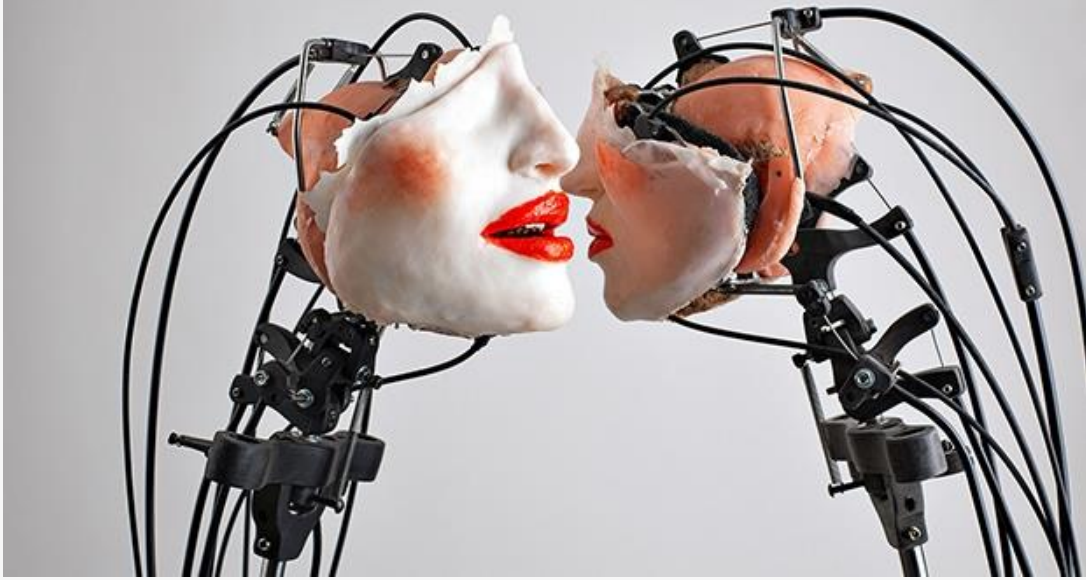

Bu heykellerin insani davranışları ve duyguları var!

05/10/2015 00:00

A⁺ A⁻

Sanatçı Server Demirtaş, hareketli heykellerinin yer aldığı 'Evvel Zaman Makinesi' başlıklı sergisinde günümüzde unutulmaya başlanan insani davranışları bizlere mekanik sistemlerle tekrar hatırlatıyor. Demirtaş, "Robot gibi davranımlar da aslında temsil etmelerini istediğim şey insani davranışlar ve duygular. Tam kavrayamadığım bir duygu veya davranışta bulunsunlar istiyorum" diyor.

Haber: HAZAL GENÇAY / [Arşivi](#)

[Facebook'ta Paylaş](#)

Server Demirtaş'ın Bozlu Art Project'te 17 Ekim'e kadar devam eden 'Evvel [Zaman](#) Makinesi' isimli sergisinde yer alan ve tamamen geleneksel yöntemlerle üretilmiş 7 kinetik heykeli farklı duyu ve duygularımıza hitap ediyor. Günümüzde unutulmaya başlanan insani davranışları bizlere mekanik sistemlerle tekrar hatırlatan Demirtaş bunu ince bir mizah yoluyla yakalamamızı ve aynı zamanda interaktif olarak sergiye dahil olmamızı da sağlıyor. Server Demirtaş'la hareketli heykellerini konuştuk.

Resim eğitimi aldınız ancak kinetik heykeller yapıyorsunuz. Teknik ve tarzınızın gelişim aşamalarından bahseder misiniz?

Resim eğitimime rağmen hiç resim yapmadım. Üç boyutlu çalışmalarla derdimi anlatabileceğimi düşündüğüm için malzeme daima benim için ön planda oldu. Bu çalışmalarını yaparken diğer yandan maddi nedenlerden dolayı makine yapımıyla uğraşıyordum. Üç boyutlu çalışmalar ve makine deneyimleri bir süre beraberce sürdü. Son 15 yıldır ise sadece mekanik kurgular yapıyorum.

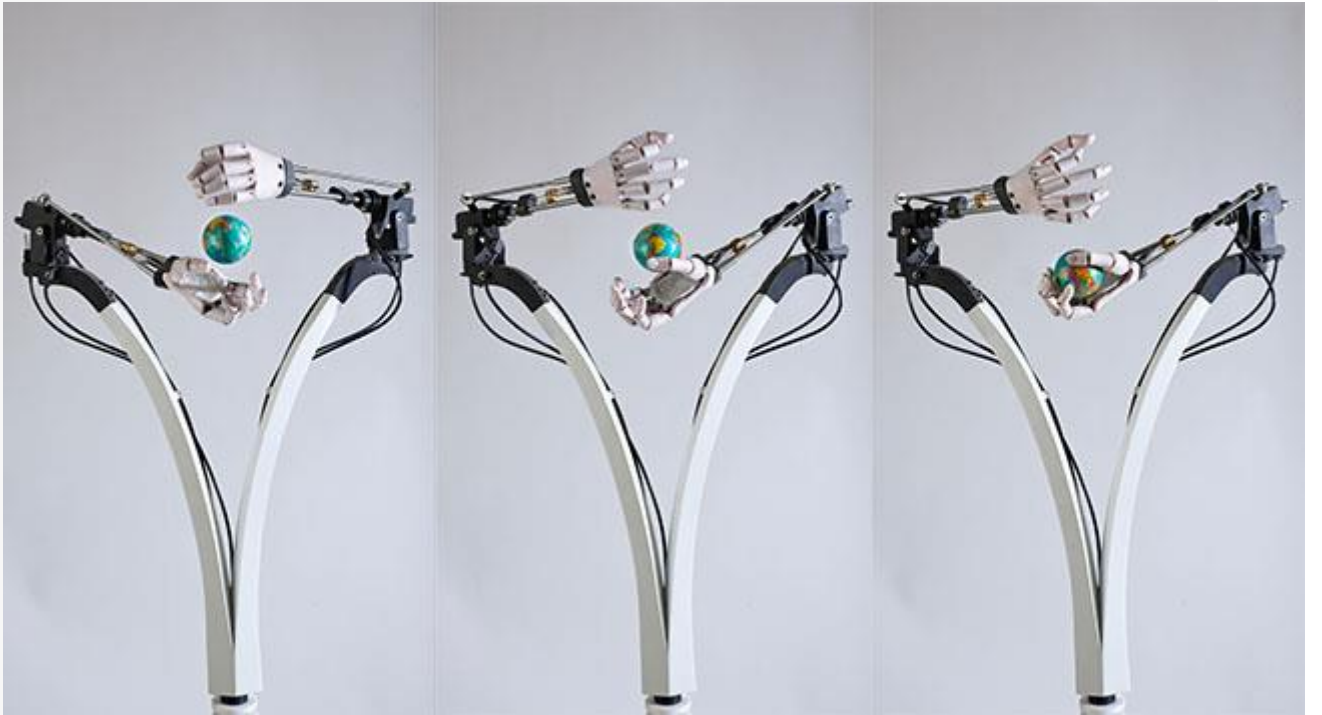
Sizi neler etkiler?

Sergiden anlaşılacağı üzere sanırım bedenlerle çok ilgiliyim. Nefes alan [kadın](#), etrafı meraklı gözlerle anlamaya çalışarak bakan gözler, yerinde sıkıntılı bir biçimde sallanan içe dönük kadında olduğu gibi insanın halleri ve basit davranışlar heykellerimin konularını oluşturuyor.

Artık alışık olduğumuz ve içinde yaşadığımız hız çağının bir getirisi olarak kendimizi bile dinleyemiyorken heykellerinizi izlediğimizde unutmaya yüz tutmuş naif insani duygu ve kibar hareketlerle karşılaşıyoruz. Tam olarak neyi ifade etmek istiyorsunuz?

Bu hareketli heykeller benim geçmişime yönelik bir duruma işaret ediyor olabilirler. Tam olarak şunu anlatmaya çalışıyorum gibi bir açıklama yapabilmem kolay değil, belki mümkün bile değildir aslında bunu bile bilmiyorum. Belki anlatmaya çalıştığım şeyin çok daha ötesindeki bir mesele beni bunları yapmaya zorluyor olabilir. Bazen bir konuyu anlatmak için yola koyulduğumda sonradan başka bir düzlemde çalışırken bulurum kendimi. Yani başladığım konu değişebilir, farklı bir etki kendini öne çıkartarak çok değişik bir forma dönebilir.

Heykellerinizde naif ve kibar hareketlerin yanı sıra genel olarak içinde yaşadığımız zaman, mekan ve hatta dünyanın kendisine zekice tasarlanmış ironik küçük göndermeler var. "Canım Sıkılıyor" da tüm gidişatla dalga geçen bir robot, mermer etkisi yaratan rönesansvari bir figürün iç çekmesiyle aldığı nefes, über fütüristik görüntüsüne rağmen sallanarak düşüncelere dalan figür...

İlk bakıldığında robotumsu gibi görülebilecek olan hareketli heykeller aslında özellikle çok insani olmasını istediğim davranışlar yapıyorlar. Onlar robotlar gibi bize hizmet etmek için yaratılmadılar. Yapmalarını istediğim şey kendi olanakları içinde küçük basit davranışları denemeleri, kendilerini insan sanmaları; bazen sıkıntılı olmaları, dedikodu yapmaları, nefes almayı denemeleri, etrafa bakmaları... Tüm gidişatla dalga geçen gibi görünen iş aynı zamanda kendi varoluşunu da sorgulayan makine - insan arasındaki gerilimin çok sembolik bir ifadesini tekrarlıyor.

Bu heykellere robot diyebilir miyiz? Heykellerinizi robottan ayıran şey nedir ya da gerçekten ayrılmalı mı? Heykelleriniz bize bu ikilemi bilinçli olarak mı yaşıyor?

Bu heykellere robot diyemeyiz. Tabii ki biçim olarak robot gibi davranışlar da aslında temsil etmelerini istediğim şey insani davranışlar ve duygular. Sadece bunların peşinde koşuyorum. Bana şu ya da bu hizmeti yapan robotu yapma peşinde olmayı istemedim. Daha çok henüz tam kavrayamadığım bir duygu veya davranışta bulunsunlar istiyorum, bütün bunlar benim için çok acil bir durum sanki.

Heykellerin biraz çalışma prensibinden bahseder misiniz? Sanırım herhangi bir bilgisayar yazılımı kullanmıyorsunuz?

Heykeller tamamiyle eski moda teknolojilerle yapılıyor. Enerji kaynağı olarak bir kamyon cam sileceği motoru kullanıyorum. Pleksiglas diskler ve trigel kayışlarla enerjiyi farklı noktalara çelik tellerle taşıyıp hareketi sağlamaya çalışıyorum. Her disk bir hareketi temsil ediyor. Karışık bir davranış kompozisyonu için çok sayıdaki davranış disklerini kullanmak zorunda kalıyorum. Tüm hareketler bittiğinde makine güzel çalışırsa dış giysiyi polyester, silikon gibi farklı malzemelerle tamamlıyorum.

Otomobil cam sileceği, bisiklet freni, dişliler, çarklılar... Tüm bu malzemelerle yarattığınız robotik heykeller ve onların küçük tek bir hareketiyle hissettirdikleri... Tüm bu basit ve aynı zamanda karmaşık şeylerle bu ince dokunuşu yakalamayı nasıl başarıyorsunuz?

Mesela baş sağ tarafa dönecekse bir disk ve çelik kablo o işi yapıyor. Bir başka hareket için başka disk ve kablo. Baş sağa ve yukarı gitsin diye bu iki disk görevli. Aynı anda vücut yukarı kalkacak ise onun da diski ve kablosu aynı anda harekete iştirak etmeli, eş zamanlı olmalı. Beni zorlayan işte bu eş zamanlı koordinasyonlar.

Heykellerinizde genel olarak siyah ve beyaz renk hakim. Özel bir nedeni var mı?

Heykellerdeki siyah - beyaz her zaman bir kural değil. Değişebilirler. Siyah olan tüm elemanlar siyah delrin. Bu malzeme dişli yapımı için uygun bir malzeme, benim işlerime çok yatkın. Açık renklerle formu oluşturmaya çalışıyorum genellikle.

Çalışmalarınız içinde ses, koku, ışık, TV gibi malzemelerin de kullanılabildiği enstalasyon fikrini bir üst seviyeye taşıyor. Aslında dünyada kinetik sanat akımına dahil benzer örnekler de var. Sizinkiler biraz daha farklı bahsettiğiniz gibi günümüze ait gelişmiş bir teknolojiyi içermiyor. Bu bağlamda gelecek projelerinizden bahseder misiniz?

‘Evvel Zaman Makinesi’ sergisinde yeni olarak koku ve ses var. Bundan sonraki çalışmalarda izleyicinin heykele katılımı daha fazla olacak. Bazı heykel grupları izleyici onlara yaklaştıkça kendilerini saklamaya çalışacaklar biraz daha yakınlaşınca daha çok içlerine kapanacaklar. Yani heykelin durumunu biraz da izleyici belirlesin yönlendiricisi olsun istiyorum.

Bölgesel ve küresel olarak ortak paylaştığımız zaman dilimi hakkında ne düşünüyorsunuz? Umut hayatınızda yer alan bir duygu mu? Sanatınızı ne yönde etkiliyor?

Ortadoğu rüzgarlarının bizi fazlasıyla ısındırdığını düşünüyorum. Biz doğu ile batı arasında bir köprü falan değiliz. Doğu ve batı arasında ne olması gerektiğine karar verdirilmemiş bir toplumuz. Son olaylar umutlarımı alıp götürdü gerçekten. Umutlu olmanın ne faydası var anlamıyorum. Cahillik ve geri bıraktırlmışlık bölgemizin bir kaderi mi bilmiyorum. Bütün bu olaylar bende içe dönüklük yaratıyor.

Server Demirtaş’ın ‘Evvel Zaman İçinde’ başlıklı sergisi 17 Ekim’e kadar Nişantaşı’ndaki Bozlu Art Project’te. Sanatçı, 10 Ekim Cumartesi saat 14.00’te düzenlenecek etkinlikte heykellerini ve gelecek projelerini anlatacak.